

Sporočilo za javnost

Mednarodni dan gluhih

"Znakovni jeziki so za vsakogar!"

Glede na ukrepe NIJZ v zvezi s COVID 19 bo vsako društvo (13 društev ZDGNS) v okviru svojih zmožnosti obeležil Mednarodni dan gluhih in teden/mesec gluhih. Moto Svetovne zveze gluhih za leto 2020 je "Znakovni jeziki so za vsakogar!" ZDGNS je pripravila okvirni načrt dela v zvezi z mesecem gluhih. Dejavnosti se bodo izvedle v skladu s priporočili NIJZ ter se sproti prilagajale. V počastitev 100 obletnice Cirila Sitarja bo ZDGNS izvajala izobraževanja v počastitev njegovega imena. V počastitev 140 obletnice sklepa Svetovnega kongresa učiteljev gluhih o prepovedi uporabe znakovnega jezika bomo obeležili dogodek s kulturnim programom. Ob izdaji monografije o Dragu Jerman bomo na ZDGNS obeležili tudi Ivana Štrekelj ter po njem poimenovali veliko sejno dvorano na ZDGNS. Ob letošnjem tednu gluhih in mota WFD o Človekovih pravicah gluhih ZDGNS predlaga posebno priznanje ZDGNS za človekove pravice na področju oseb z okvaro sluha.

Okvirni načrt nekaterih aktivnostih ZDGNS:

SEPTEMBER	
1	Mesec krvodajalstva
3	Kretnja leta – začetek zbiranja predlogov
5	Nov začetek Prisluhnimo tišini na RTV SLO
8	Nacionalni mesec skupnega branja – knjižnice na odprtem za gluhe in naglušne
24-25	Slovensko ogrodje kvalifikacij: izobraževanje za Inštruktorja SZJ
15	Posvet dostop do grajenih objektov (komunikacij in informacij)- Ministrstvo za infrastrukturo, okolje in prostor
18	Sprejem pri Varuhu človekovih pravic
23	Sitarjevi dnevi 100 let (1920): Izobraževanje SZJ-sodstvo + CEFR A1-C1 (mednarodni dan znakovnih jezikov)
25	Gledališka predstava Beethoven (evropski in svetovni dan jezikov; MDG)
30	Film Jezik enakopravnosti na RTV SLO (mednarodni dan tolmačenja)

Gluhi in naglušni smo v Sloveniji organizirani od leta 1931 in veljamo za eno od najstarejših invalidskih organizacij v Sloveniji. V Zvezo je vključenih 13 medobčinskih društev gluhih in naglušnih. V Sloveniji je približno 1500 gluhih, ki uporablja slovenski znakovni jezik, približno 450 oseb s polževim vsadkom, približno 100 gluhoslepih oseb, ki uporablja znakovni jezik ter približno 75.000 oseb s slušnim aparatom.

Svetovna zveza gluhih (*WFD-World Federation of the Deaf*) je leta 1958 v Rimu v Italiji sprejela svetovno manifestacijo »Mednarodni teden gluhih«, ki ga povsod po svetu praznujemo zadnji teden v

septembru, na počastitev prvega svetovnega kongresa, ki je bil organiziran v mesecu septembru leta 1951.

Na ta dan oz. teden gluhi želimo opozoriti javnost nase, na nevidno invalidnost – gluhoto in na svoje težave, s katerimi se srečujemo v vsakodnevem življenju. Invalidi sluha in govora smo ovirani pri zadovoljevanju svojih vitalnih potreb in interesov. Gluhota je med najtežjimi invalidnostmi zaradi doživljenjske ovire govorno-socialne komunikacije, ki se kaže pri gluhih osebah v trajni izoliranosti od sliščega okolja. Organizacije gluhih so med najstarejšimi in so gluhim na temelju solidarnosti, samopomoči, istih izkušenj s sliščim okoljem in ob pomoči posameznikov z znanjem materinega jezika gluhih – znakovnega jezika, zagotavljale uveljavljanje specifičnih potreb in pomembno pripadnost svojemu socialnemu okolju. Ob letošnjem letu opozarjamo na nevidno diskriminacijo gluhih na številnih področjih življenja in dela gluhih oseb. Pravica gluhih, da pridobijo svoj jezik t.j. znakovni jezik od samega rojstva. Identiteta gluhih opredeljuje gluhe kot pripadnike kulturne in jezikovne skupnosti, ki uporablja znakovni jezik kot materni ali naravni jezik za sporazumevanje. Gluhi ljudje morajo imeti enak dostop do sodelovanja v osebnem, javnem in političnem prostoru, kot vsi ostali.

Zmožnost znakovnega jezika za sporazumevanje in zagotavljanje tolmačev pomeni, da imajo gluhe osebe enake možnosti zaposlovanja. Gluhe osebe potrebujejo dostop do javnih informacij in storitev preko tolmačenja v znakovnem jeziku, podnaslavljanja in drugih ustreznih tehničnih rešitev. Če se gluhim osebam odvzame osnovna pravica do uporabe lastnega jezika, so te pravice močno okrnjene.

ZDGNS je vložila na Vlado RS pobudo za spremembo Ustave RS, v katero se bi vpisal slovenski znakovni jezik. Vlada je predlog sprejela ter v Državni zbor RS uradno vložila pobudo za spremembo Ustave. Ustavna komisija Državnega zbora je to pobudo soglasno podprla in začela postopke za spremembo Ustave. Spremembo si želimo že v začetku leta 2021. Z umestitvijo znakovnega jezika v Ustavo želimo, da se dokončno prenehajo razprave ali je znakovni jezik jezik, ter da država usmeri posebno pozornost na razvoj in standardizacijo slovenskega znakovnega jezika. Posledično pa si želimo, da se bi gluhi otroci v Sloveniji končno po vseh teh letih borbe lahko začeli izobraževati v svojem jeziku in tudi o svojem jeziku. Nedopustno je dejstvo, da še do dandanes, gluhi otroci v osnovni šoli nimajo predmeta slovenski znakovni jezik.

V preteklosti je bil v izobraževanju gluhih znakovni jezik prepovedan, kar je posledično pomenilo slabše izobraževanje gluhih, slabše zaposlitvene možnosti in posledično slabšo socioekonomski status. Čeprav beležimo nekaj premikov na področju znakovnega jezika, situacija v celoti še vedno ni urejena. Leta 2002 je bil sprejet Zakon o SZJ, ki omogoča gluhim uporaba svojega jezika pred vsemi javnimi institucijami. 18 let po sprejemu tega zakona se ZDGNS še vedno bori za pravico gluhih, predvsem na področju izobraževanja. S sprejemom tega zakona se je uredila pravica gluhih do tolmača ter s tem tudi mreža tolmačev, ki trenutno šteje več kot 50 tolmačev, ki pokriva potrebe cca 1000 gluhih. Zaradi ne izvajanja tega zakon v celoti je ZDGNS 7.11.2018 vložila na Vlado RS pobudo za spremembo Ustave RS ter da se jo dopolni s slovenskim znakovnim jezikom. 15.4.2019 je Vlada RS na svoji seji potrdila pobudo ZDGNS ter sprejela sklep in vložila pobudo v Državni zbor RS. DZ RS je to sprejel ter na Ustavni komisiji DZ 26.6.2019 soglasno sprejel sklep za začetek postopka spremembe in umestitve SZJ v Ustavo RS. Z umestitvijo SZJ v Ustavo RS pričakujemo nadaljnje učinke ter spremembe na treh ključnih področjih:

1. SZJ je jezik
 - Znakovni jezik postane uradni jezik v RS
 - Država zagotovi sistemski razvoj, standardizacijo in financiranje SZJ
2. Izobraževanje

- V procesu izobraževanju se gluhih otrokom zagotovi obvezni predmet slovenski znakovni jezik.
 - Ostalim otrokom se zagotovi izbirni predmet SZJ v OŠ in SŠ
 - Gluhim učencem, dijakom in študentom se zagotovi tolmačenje oz. izvajanje pedagoške prakse v SZJ
3. Dostopnost do informacij in komunikacij
- Dostopnost do informacij se zagotovi s 100% podnaslavljanjem vseh TV vsebin na javni in komercialnih televizijah.
 - Dostopnost do informacij se zagotovi s 5% tolmačenjem vsebin v SZJ
 - Dostopnost do komunikacij se zagotovi s primernimi pisnimi ali svetlobnimi napisi na vseh pomembnejših javnih ustanovah kot so avtobusne in železniške postaje, letališče, zdravstveni domovi, bolnice, sodišča, upravne enote itn.
 - Dostopnost spletnih strani javnih ustanov v SZJ
 - Dostopnost do informacij in komunikacij v primernih medijih na ustrezen način v primeru razrednih razmer, nesreč in vojn.

Mladen Veršič, predsednik ZDGNS